

קשר איתן

בטאון קהילות ויזניץ

בס"ה, גיליון 204 • ערע"ק ויעלח • ט"ז כסלו תשפ"ו

מנוחה נכונה

סדרה כתבות חדשה

האור עלה בקנדה

40 שנה לשבת המרוממת

עליונה ברוך שליטא נשיא הארץ מקקא

פעולות ברובות
חובקי זרועות שולם
למען קופת רמבעה"ז
של רביה"ק ה"אמרי ברוך" זי"ע

חלק באלקי ישראל

מהות הנפש היהודית האלקית

תמיד לבטחון עז בהש"ת. אולם כסבור הוא שאיננו ראוי לכך, ועל כן 'הטיל לו הכתוב ה"א בסופה". ה' בסופה – לאות ה' האחרונה של שם הוי"ה, הרומז לשכינה הקדושה, אשר למענה יעש גם אם האדם איננו ראוי לכך, והבוטח בהוי"ה חסד יסובבנו. והן-הם דברי רבנו שליט"א במהלך כל השנה, וביחוד בענין עבודת ימי החנוכה, "זיך ארויף ווארפן אויפן אויבערשטן" – כפשוטו. כלשונו ליל שב"ק וישלח תשפ"א: "אור נרות החנוכה מזריח אור גדול בלבבות ישראל, עס צינדט אן דאס הארץ און עס צינדט אן אמונה צו זיין דבוק אין באשעפער", ודווקא מתוך אופל הלילה מאירים אותם נרות של קרבת אלקים.

כי אותו חלק אלוק ממעל, מאוחד בקרבנו, עד כדי שליחודי אין אפשרות אחרת מבלעדי "איך לעב מיטן באשעפער, איך וואוין ביים באשעפער! אין לי אלא דבריו של מקום ואין רצוני ביד אחר" [דא"ח שם]. כאשר ידוע שרגיל היה על לשון הרה"ק בעל התניא ז"ל ע' (שהשבוע מצוין יום גאולתו ממאסר ותחילת הפצת אור תורתו): "א יוד, נישט ער קען, און נישט ער וויל, זיין אפגעטיילט חס ושלום".

ממשיך רבנו ומסביר את טעותם המרה של היוונים. והנצ-חון העז המצוין בתפילת 'על הנסים': 'רבים ביד מעטים'. ומה הדגשה היא זו? וכי להתפאר בתכסיסי מלחמה מבריקים באנו?! אלא, מסביר רבנו. הנצחון של 'רבים ביד מעטים', הוא בעצם הדגשה על נצחונה של הנפש האלקית, שהיא רוחנית, אין בה הגבלות גשמיות כלל. כשגוף נלחם נגד גוף, יש למספר ערך. אולם כשגוף נלחם נגד 'חלק אלקי ממעל' שכולו רוחני. מה ערך לו למספר גשמי מול ענין רוחני שאיננו נמדד במספר כלל וכלל. מספר החיילים העומדים בחזית אין לו ערך כלל, ואדרבה. המ-ספר מורה על הצמצום וההגבלה הגשמית שבו הוא נמצא. ועל כן: "בדרכי המלחמה הטבעיים לא היתה תקווה לאחרי-תם, אילו היו מבקשים חשבונות תכסיסי מלחמה על פי טבע לא היה ליבם נושאם לכך, אך הללו, לא בחיל ולא בכח יצאו, כי אם בתוקף עוז אמונתם בא-ל צורם" [שם].

מרנא ורבנא הבעש"ט הקדוש, גילה אור זה לעולם, כי כל נפש מישראל היא חלק אלקי ממעל ממש. בניגוד לנכרי שיש בו נפש אחת, בהמית. טבעם של ישראל הוא טבע אחר, ויש בו לצד נפשו הבהמית גם נשמה אלקית חצובה מתחת כסא הכבוד, ובו נקודת אהבה טבעית להש"ת עד שהיא חלק מטבעו ממש, גם אם מכוסה ונסתרת היא בהסתרות רבות ורעות. אותה נקודה לא נכבית לעולם. נקודה זו טבעו בצאצאיהם האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, והיא חקוקה בלבבו ובווערת באש תמיד. וזו, מסביר רבנו שליט"א, היתה מלחמתם של היוונים, ה'אין לכם חלק באלקי ישראל". הם בקשו לעקור מבני ישראל ידיעה זו. ביקשו להטעות את ישראל לחשוב כי ככל הגויים המה, נפש בהמית שקועה בתאוותיה ותו לא. לדידם – עיקר מטרתו של האדם בעולם היא לטפח את מאווי הגוף, חלף להשביע את רעבון הנפש האלקית. הם בקשו לעקור מן היהודי ידיעה והכרה זו בנפש האלקית שבו, כי אז יידע שגם היא דורשת את שלה, שרעבונה וצמאונה אינם אלא לתורה ולמצוות ולקרבת אלקים. עצם ידיעה זו. עצם ההכרה כי קוב"ה וישראל חד המה. היא זו שהיתה להם ליוונים לרועץ. בידעם כי בידעו זאת, יפנה היהודי בכל עת מצוא אל הש"ת. גם אם יהיה מוסתר ומכוסה ורחוק במאד-מאד, ברגעא חדא ובשעתא חדא ישיל מעליו כל ההסתרות וישוב אל ד' וירחמהו.

וזו, עבודת האמונה והבטחון במשנת רבותינו הקדושים. שיהודי, גם אם רחוק הוא מרחק עצום, יידע שאיננו רחוק כלל וכלל אלא קרוב בתכלית הקירוב. רבנו ה'אמרי ברוך' בעל ההילולא, מדגיש זאת במאמרו בפרשת ויצא, על דברי רש"י בפי-רשתינו 'כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה' בסופה'. שגם כאשר מרה עליו נפשו וכסבור שאינו ראוי לחסד הש"ת, כי 'איככה אוכל לבטוח בהש"ת אחרי כי פיהו מרי-ת' כלשו"ק. אולם האמת הוא, שהש"ת ממציא לנו חנינה מן האוצר הגדול של מתנת חינוך.

מסביר ה'אמרי ברוך': למ"ד במילוי, עולה מספר ע"ז, שם הבטחון. 'בתחלתו' – בתחילת עניינו, בכל ענין, נדרש האדם

מוצאי שבת

עמולה	חיפה	ביתר	בית שמש	מודיעין	אלעד	אשדוד	ירושלים	בני ברק
05:13	05:14	05:15	05:16	05:15	05:15	05:17	05:15	05:16

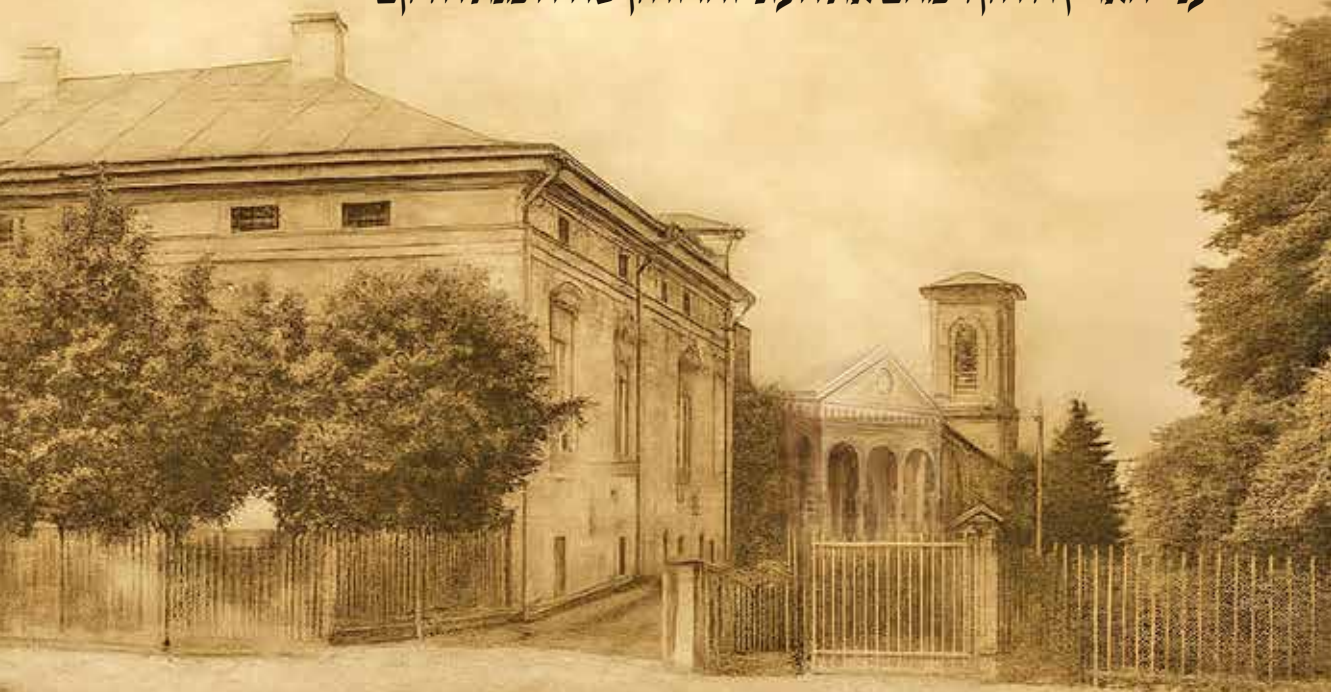
הדלקת נרות

עמולה	חיפה	ביתר	בית שמש	מודיעין	אלעד	אשדוד	ירושלים	בני ברק
04:02	04:00	03:59	04:05	04:05	04:15	04:03	04:00	04:13

”עליכם להשית בעינא פקיהא שיהיה בכל בית

ברוך מרתם

במסירות נפש לא יאומן כי יסופר פעל והשגחה בעינא פקיהא על שקלי הקודש' • לקראת כ' כסלו יומא דהילולא רבה של רביה"ק בעל 'אמרי ברוך' זי"ע, נשיא קופת רבי מאיר בעל הנס דכולל ויוניצא לעניי ארה"ק, פרק היסטורי בלתי ידוע על הסדרים החדשים והיעילים שהתקין רבינו הקדוש וברוך, בדרכי קיבוץ המעות ושילוחם לארה"ק, ובאופני חלוקתם כראוי, למען יגיעו תרומות אלפי אהב"י בשלימות ליעדם, כאשר לנגד עיניו המטרה הקדושה להיטיב עם מאות עניי הארץ ולהקל מהם את העוני והדוחק שהיה מנת חלקם

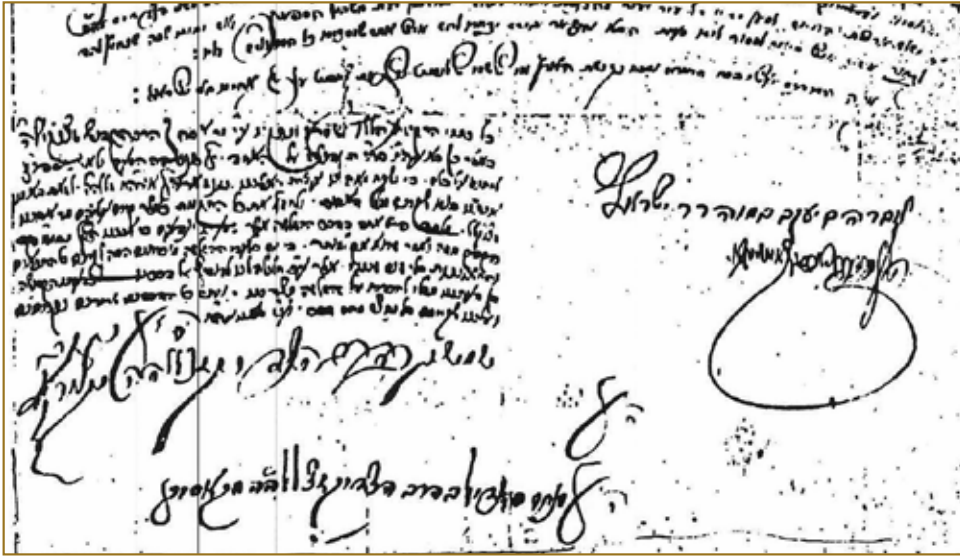

בית רבוה"ק בויוניצא - מימין נראה ביהמ"ד הגדול, כאן התנהל המשרד המרכזי של קופת רמבעה"ן דכולל ויוניצא

מבתי ישראל קופה לצדקה"

עַל הַאָרֶץ

חתימת הרה"ק רא"י מסדיגורא והגרמ"ז איטינגא על תקנות הכולל עם ההוספה שהוסיפו בני רביה"ק התורת חיים' שחתמו במקומו מיד לאחר הסתלקותו (חתימת הרה"ק ר"א מאדאוויץ' ממשטשת)

| חיים מאיר ברכו"ד טאבאק |

עסטרייך' פעלו רבוה"ק במסגרת כולל רוסיה-וואהלין שבין מייסדיו היה הרה"ק רבי זאב מטשארניאוסטרא, ובשנת תק"ע עם פטירת הרה"ק ר' אברהם מקאליסק עמד בראש עדת החסידים בארה"ק ופעל לשלומם ולרווחתם של עניי ארה"ק, ותלמידו המובהק רבינו ה'אהבת שלום' זי"ע עמד לימינו בעוז ובתעצומות כאמרכל וגזבר הכולל לחזק ולכלכל את יושבי ארה"ק, העמיד גובים בכל הגלילות וקיבץ סכומים עצומים לרווחת עניי ארה"ק, וכפי שנחרט על ציון מרן: **'אדוננו פאר ישע לעמו הרב הצדיק החסיד וענו איש אלקים קדוש מחזק ידי יושבי ארצנו הקדושה'.**

כדברים האלה נכתב במודעה רבה שנתפרסמה ע"י אנשי הכולל שבצפת, ביום י"א תמוז תרמ"ח: "נודע לכל כי מעולם היינו חוסים תחת כנפי רחמים של רבותינו הקדושים נוחי נפש, אדמו"ר הק' מו"ה מנחם מענדיל זי"ע ובנו אדמו"ר אור החיים זצלה"ה מקאסיב, ואחריהם בנו אדמו"ר הק' מוהרמ"מ מויזניצע זצ"ל, והיינו יונקים משפעת ברכתו והשגחתו הטובה, ואחריו קבלנו עלינו לנשיא ארץ בנו אדמו"ר הק' מו"ה ברוך שליט"א אשר קם תחת אבותיו, וזכה בהמשרה מאבותיו הקדושים ובהסכם ורצון כל העומדים בחצרות ה', ומאוד הננו נהנים ומתחממים לאורו ושותים מימיו הנאמנים משפעת הברכה העולה ממדינתנו עפ"י השגחתו הנאמנה".

וכך כותב מרן הס"ק בעל 'אהבת ישראל' זי"ע במכתב: "ועתה אתארהו מצב הכולל שלי וגודל המצוה להחזיקו לתמכּו, ולפיו מעצמו יבין: הנה הכולל שלי זה

'זה יותר ממאה ועשרים שנה'

בעליית החסידים לארה"ק בשנת תקל"ז הוקם 'כולל רייסיך' (רוסיה הלבנה/בילארוס), שמשם היה מוצאם של רוב העולים בראשות הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק והרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע. בשנת תקמ"ו התערר הרה"ק בעל התניא זי"ע בכתר הנשיאות ברייסיך. בשנת תקנ"ד עלתה קבוצת חסידים נוספת בראשות הרה"ק ר' יעקב שמשון משפיטיווקא, הרה"ק ר' וועלוועלע מטשארני-אוסטרא ועוד צדיקים זי"ע שמוצאם היה מוואהלין - פודוליה, חבלי ארץ באוקריינא שנקראו אז פולין, והם יסדו את 'כולל פולין' בנשיאות הרה"ק ר' מרדכי מנעשכיז ואחריו הרה"ק רבי ברוך מעמציבוז זי"ע [שעל שמו נקרא רביה"ק האמרי ברוך]. בהמשך השתנה שמו ל'כולל וואהלין', ובמרצות השנים התאחדו כולל רייסיך וכולל וואהלין לכולל אחד שהיה הכולל הגדול והמרכזי לטובת קבוצת העולים החסידיים.

בשנת תרי"א, בסוף ימי רביה"ק התורת חיים זי"ע, הוקם על ידו וע"י הגאון רבי מרדכי זאב איטינגא זצ"ל מלבוב 'כולל עסטרייך', והם כיהנו כנשיאי הכולל. הכולל נוסד למען תושבי ארה"ק יוצאי המדינות שבממלכת אוסטרו-הונגריה, ובו נכלל מדינת הונגריה והמחוזות גאליציען, באקאווינא, מארמורש, זיבנבערגען, בעהמען, מעהרן ועוד.

עוד מימות מרן בעל 'אהבת שלום' זי"ע היו מעייני רבוה"ק נתונים להחזקת יושבי ארה"ק. עד הקמת 'כולל

בכל ישוב ויישוב
ובכל עיירה
ועיירה נתמנה
גובה, הם עסקו
בגביית התרומות
ולרוקן את קופות
הצדקה שתומכי
הכולל החזיקו
בביתם. כל אחד
ואחד הרים את
תרומת ד' בעת
שמחה ובעת צרה
וצדקה ח"ו לזכות
רמבעה"ז, גם
הנשים צדקניות
השחילו מטבעות
לפושקע בכל ערב
שבת וחג לפני
הדלקת הנרות,
כסגולה לזכות
לבנים תלמידי
חכמים וצדיקים
בבקשת 'אלקא
דמאיר ענני'

יותר ממאה ועשרים שנה מעת התייסדותו, עוד לפני אא"ז הרה"צ מנחם מענדיל מקאסיב צוק"ל בעמ"ח ספר אהבת שלום, ואחריו בנו אא"ז הרה"צ הק' חיים מקאסיב צוק"ל בעל התורת חיים, ואחריו בנו אא"ז הרה"צ הר' מנחם מענדיל מוויניצא צוק"ל בעל צמח צדיק, ואחריו אאמו"ר הרה"צ קדוש וברוך צוק"ל, ולהבדיל בחל"ח עתה הוא ביד"ל...

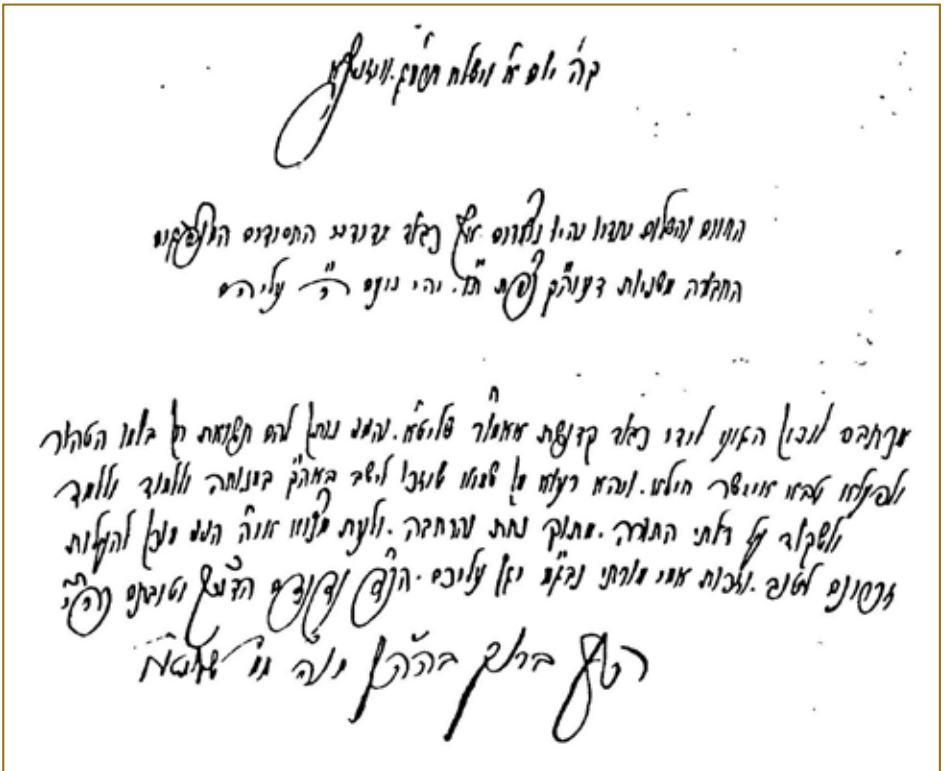
איחוד הכוללים

בשנת תרי"ד התאחד כולל עסטרייך עם כולל רוסיה-וואהלין שעמד אז בנשיאות הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ז"ע, והם ערכו יחד תקנות, וז"ל: 'תקנות גדולות וקבועות שנו כאן למען מצות ישיבת הארה"ק... א. מהיום והלאה לא יחצו עוד לשני כוללים כי אם לכולל אחד ייחשבו, וכל קביצת שקלי הקודש מהבאים לארה"ק אשר נקבץ ונאסף על ידינו הן ממדינת עסטרייך ואונגריין, והן ממדינת רוסיה וואליחייא ומאלדאווע נאצל עבור הכולל הזה, כולם יהיו שותפים שוה בשוה בזה אנשי רוסיה ואנשי עסטרייך'. תקנות אלו נערכו בחיי רבינו ה'תורת חיים',

כפי הנכתב בתוכן התקנות בהם מוזכר מרן בברכת החיים נ"י, ואף חתם על חלק אחד מהתקנות, אולם בעת חתימת ההסכם כבר התבקש רבינו לישיבה של מעלה ובמקומו חתמו שלושת בניו הקדושים, הרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסיב, הרה"ק ר' יוסף אלטר מראדאוויץ ורביה"ק ה'צמח צדיק' זכותם יגן עלינו, כן חתם הנשיא הגרמ"ז איטינגא ומצד כולל רוסיה-וואהלין הנשיא הרה"ק מסאדיגורא.

מעניין לצטט מה שהוסיפו האחים הק' שעה שחתמו על התקנות, כדי להיווכח כמה הקפידו רבוה"ק שלא לסטות ימין ושמאל מאשר קיבלו מאבותיהם, על אף שהיה בזה ויתור מצדם, וזה לשונם: "כל כתבי התקנות הללו נאמרו ונתקנו ע"י מר אבהן הקדוש צוקל"ה, כאשר כן בא על החתום בחתימת ידו הקדושה על האחד, ורק שנטרפה השעה ולא הספיק לחתום כולם, כי נלקח מאתנו עטרת ראשנו ונגנז ארוה"ק אורה"ח זללה"ה. לזאת באנו אנחנו בניו לקיים מילי דאבות, ולחזק את כל התקנות כאשר קיים עליהם מר אבינו צוקל"ל, מלבד פרט אחד בדבר ההשלשה, אשר שמענו ונדעם כי אבינו הק' נבג"מ פקפק בזה ואמר שהוא אך למותר, כי

מושג מה על היקף הפעילות העצומה של כולל וויניצא, נוכל למצוא ב'פנקס ארץ ישראל' של כולל וויניצא מהשנים תרמ"ג ותרמ"ה, הרשימות מכילות 280 עמודים, בכל עמוד בממוצע 100 שמות, ובסך הכל 14,000 תורמים בשנה, הפרוסים בנ-500 עיירות וישובים במחוזות הנ"ל. יחד 5000 תורמים מקרב 140 יישובים ממחוז זה לבד, וכ"נ נראה שכך היה גם במחוז בוקאווינא וגאליציה

מכתב רביה"ק האמרי ברוך' לבני הכולל בצפת השבוע לפני 143 שנה: 'מכתבם לנכון הגיע לידי כבוד קדושת אמרו"ר שליט"א... ולעת מצוא אי"ה הגני מוכן להעלות זכרונם לטובה...'

וטבריא.

בכל ישוב ועיירה נתמנה גובה אחד בכתב מינוי בחתימת הרב, ולפעמים יותר כפי הצורך, הם עסקו בגביית התרומות ולרוקן את קופות הצדקה שתומכי הכולל החזיקו בביתם. כל אחד ואחד הרים את תרומת ד' בעת שמחה ובעת צרה וצוקה ח'ו לזכות רבי מאיר בעל הנס, גם הנשים צדקניות השחילו מטבעות לפושקע בכל ערב שבת לפני הדלקת הנרות, כסגולה לזכות לבנים תלמידי חכמים וצדיקים בבקשת 'אלקא דמאיר ענני'.

הסדר היה שלאחר שהגובה אסף את שקלי הקודש מכל אנשי הישוב, רשם פתק עם שמות התורמים, צירפו אל כספי התרומות ושלחו אל המשרד הראשי בויזניצא, שם העתיקו את השמות לתוך הפנקס המרכזי 'פנקס של ארץ ישראל' כפי סדר הגעתם, בכותרת הרשימה נכתב שם הישוב ממנו הגיעו המעות ושמות הגובים, ובהמשך שמות התורמים, כמה כל אחד נתן וסך כל התרומות. לבסוף רשמו בדר"כ את שם הגובה בלועזית, עם הכתובת לצורך שליחת הקבלות. המעות נמסרו לשדר"ם שהגיעו מהתם להכא והעבירו את המעות לממוני הכולל בארה"ק, אשר חילקום לעניי ארץ ישראל.

מושג מה על היקף הפעילות העצומה של כולל ויזניצא, נוכל למצוא ב'פנקס ארץ ישראל' של כולל ויזניצא מהשנים תרמ"ג ותרמ"ד, שנתר לפליטה ומשמש כיום את חוקרי היחוס, וכמעט כל אחד מאיתנו יכול למצוא שם את שמות זקניו ז"ל עם שם אמם או שם משפחתם. הפנקס נכתב כנראה בכתב ידו של המנהל המפורסם הגה"ח רבי משה ברימער ז"ל שאף כיהן כמשב"ק אצל שלושה מרבוה"ק זי"ע, שעמד לימין רבוה"ק בניהול קופת הכולל ביד רמה, וכפי שנחרת על מצבתו הנמצאת סמוך ונראה לאוהל רבוה"ק בויזניצא, על גודל פעולותיו למען עניי ארץ ישראל, כשעל כותרת המצבה חרות ציור של פנקס ובו נכתב 'פנקס ארץ ישראל', ציור זה מסמל את עבודתו בקודש למען עניי הארץ (עמ' אחד מתוך רשימה זו וכן תמונת מצבתו מצו"ב).

הרשימות מכילות 280 עמודים, בכל עמוד שתי טורים עם שמות התורמים באותם שנתיים, כ-140 עמודים לכל שנה. בכל עמוד מופיעים בממוצע 100 שמות, ובסך הכל 14,000 תורמים בשנה, הפרוסים בכ-500 עיירות וישובים במחוזות הנ"ל (ספרתי את הרשימות ממארמורש ומצאתי 5000 תורמים מקרב 140 ישובים ממחוז זה לבד, וכנראה שכך היה גם במחוז בוקאווינא

'מעות חו"ק' – חלוקה וקדימה

שם באמונה לתת לכל משפחה, וישל-
חו הרשימה לידינו ואם יישר בעיניי
אז נכלל 'הקדימה' עם חלוקת מספר
נפשות ביתו לחשבון יאקס אחד."

בספר 'מלכי וקדושי' עמ' רפ"ג מביא
מכתב מרביה"ק ה'צמח צדיק' זי"ע
לממוני כולל עסטרייך בעיה"ק טבריא,
ובו כתב להכניס את אחד מרשימת
מקבלי החלוקה וכמה לתת לו ממעות
הקדימה: "הנה ידידי... נוסע מהכא
להתם לתקוע אהלו בארה"ק, והוא
מאנ"ש הנלווים אלינו, ע"כ יראו לקרבו
ולחבבו ולהנותו במעות חו"ק (חלוקה
וקדימה), והקדימה יהיה ששים רו"ח
לשנה להחזיק ישיבתו בקודש..."

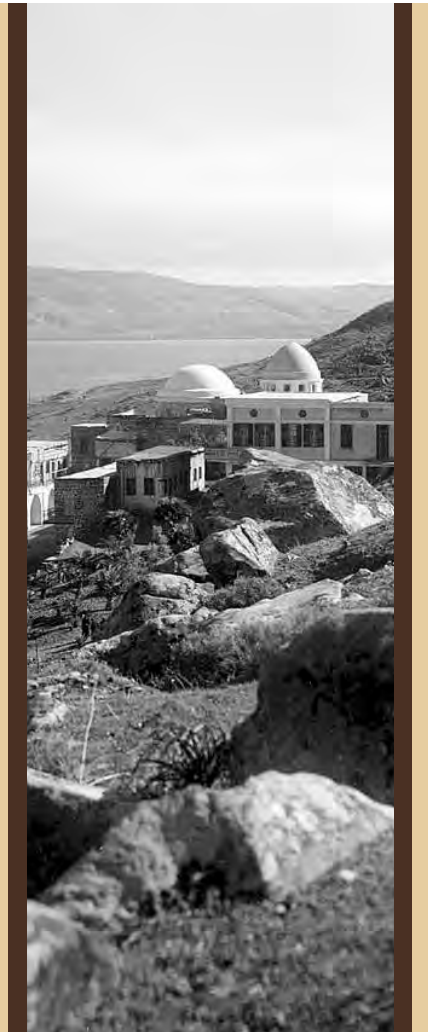
ושם בעמ' רפ"ד מובא מכתב בקשה
מהרה"ק רא"י מסדיגורא לגיסו מרן
ה'צמח צדיק', ובו ממליץ על אחד לה-
כניסו לרשימת המקבלים **מעות קדי-**
מה: "כאשר המוכ"ז... מתושבי ארה"ק
הציע לפני את דברי כ"ת בהבטחתו
אליו, אשר אם יתוודע לכ"ת מאתי
את מהות האיש הנ"ל ואת ערכו, אז
יעלהו במצב החשובים בכולל, ובאתי
הנני בזה למען טובות המוכ"ז..."

שני אופנים היו בשעתו בסדר הת-
מיכה ליושבי ארה"ק: א. מעות חלוקה
ב. מעות קדימה.

'מעות החלוקה' התחלקו לפי מספר
הנפשות שבכל משפחה, והסכום נש-
תנה מתקופה לתקופה לפי ההכרח.
ואילו 'מעות הקדימה' היו הוספה לכל
משפחה כפי כבודם וערכם. על כך הת-
מנו חמישה אנשים שהעריכו את דרגת
כבודו וערכו של כל אחד ואחד, חמישה
אלה התחלפו מדי שנה, והיו כפופים
לאישור נשיאי הכולל אשר החליטו על
הסכום הקצוב לכל דרגה וערך.

דברים אלה נכתבו בתוך התקנות
מסוף שנות ה'תר"כ שנחתמו בידי
נשיאי הכולל: "ערך ה'חלוקה' לכל נפש
נחשוב כאשר מלפנים... הנשאר איתנו
מקובץ שקלי הקודש נדבות הכשרים
יתר על זה, נחלק את הנשאר לפי ערך
הנפשות ש'קדימות', לכל עיר ועיר
סכום מעות אשר ינתן לפי ערך, איש
ואיש לפי ערכו."

"יבורר מאתנו חמשה אנשים בכל
עיר ועיר אשר ישומו ערכי האנשים
ה'קדימות', וכפי ערך הסכום אשר יעלה
לעיר ההוא כמובא למעלה יחשבו האנ-

דף מפנקס ארץ ישראל של כולל יזניצא מהשנים תרמ"ג ותרמ"ז, בעמ' ז' זה שמות תורמים מבעדועוליע שבמארמורש, מראדאוויץ שבבוקאווינא, ומסאטאניסלב שבגאליציה - שלוש המוחזות של ממלכת כולל יזניצא

'מודעה רבה' שפינסם מההל הכלל רבי משה ביימער ז"ל על הסדרים החדשים שהנהיג רביה"ק האמרי ברוך בניהול הכולל, תרמ"ז

את השד"רים ליישובים, ואז הונהג שהגויים בכל יישוב העבירו את המעות למקום מושבם של נשיאי הכולל, והם מסרו את המעות לשד"רים. כך התאפשר לשלוח את המעות מוקדם יותר ולחלקם בזמן. בנוסף החלו להאיץ בגויים שיאספו את התרומות פעמיים בשנה, ומאז החלו לקיים 'חלוקה' ארבע פעמים בשנה, בכל שלושה חדשים, וכך יכלו אנשי הכולל לכלכל את ביתם ביתר תבונה.

בסוף שנות ה'תר"כ חל משבר כספי גדול בארה"ק, שאיים למוטט את פרנסתם ומטה לחמם של אנשי הכולל. גם ממוני הכולל עסטרייך בארה"ק נהפכו לבעלי חובות גדולים, אחר שלוח מעות לכלכל את העם בשעת היוקה, ההלוואות נשאו ריביות כבדים והנושים הציקו לאנשי הכולל בניסיון לגבות את חובם. בהתייעצות נשיאי הכולל מרן ה'צמח צדיק' יחד עם אחיו הרה"ק רבי יעקב שמשון הג"ר יצחק אהרן איטינגא והרה"ק מצאנז, התקינו תקנות חדשות באופן שליחת המעות וחלוקתם. הנשיאים הסכימו ביניהם שלא לשלוח יותר מעות מזומנים לארה"ק, כי זה היווה סיבה לצבירת החובות. במקביל נתנו הוראות מדויקות לסדר את החובות עם הנושים, ולכן ישלחו סכום נפרד כפי סדר התשלומים שנקבע עם הבעלי חובות.

זהו לשונם מתוך פנקס התקנות החתום על ידי הנשיאים: "אחרי אשר יודע אלינו מספר הנפשות מכלל עיר ועיר למשפחותם לבית אבותם, נחלק לכל משפחה יאקסין (תלושים) נדפסות חתום בחתם דינו ארבעה יאקסין, כל א' מהם על רבע שנה, בו יהיה נכתב בל"ד היטב כמה גיע לו ולביתו ולזרעו לפי ערך מספר נפשות, כולו בו

וגאליציע). כדי לסבר את האוזן, גם בימינו כשחצרות הק' לבית יזניץ פורחים בלע"ה וגדלים בכל קצוות תבל, כולם יחד עדיין אינם מגיעים לסך זה, שהוא משלהי תקופת נשיאות מרן ה'צמח צדיק' ותחילת נשיאות מרן האמרי ברוך' זכותם יגן עלינו.

המשלוחים לארה"ק

בכל הדורות היו מעיני נשיאי מעות ארץ ישראל נתונים להיטיב עם תושבי הארץ העניים, כדי להקל מדוחקם עשו מזמן לזמן שיפורים באופן קיבוצ המעות ושילוחם לארץ ישראל, ובאופני חלוקתם. בראשית שנות ה'כוללים' היה השד"ר יוצא מארה"ק בתחילת השנה, טובב בכל העיירות לאסוף את מעות התרומה שבידי הגויים בכל ישוב וישוב, וכיוון את דרכו שיוכל לחזור עם אניית העולים לארה"ק שהפליגה כל שנה בחודש אלול ממל קושטא, זו היתה הדרך הכי זולה והכי בטוחה להגיע לארץ ישראל. מלבד זאת היה נחוץ שהמעות יגיעו לפני החגים, כדי שיושבי הארץ יספיקו לקנות את צרכיהם לפי שער הזול, כי לאחר החגים עלה השער בדרך כלל.

אך לא בכל שנה הספיק השד"ר לסיים את הסיבוב עד ר"ח אלול, ואז נדרשו דרכים אחרות לשלוח את המעות ארצה. הדבר היה כרוך בהוצאות מרובות על חשבון העניים ובאיחור החלוקה, לכן שלחו שני שד"רים, אחד לרוסיה והשני לפולין, כך שהשניים יוכלו לגמור את מלאכתם מלאכת הקודש במהרה ולהחיש את ביאתם לארה"ק. עקב ריבוי העיכובים שהיו בדרכם הפסיקו אח"כ לשלוח

החלוקה והקדימה יחד לפי ערכו, והיה לג' חדשים יבא עם היאקס שבידו אל האיש אשר נבחר בו שמה לשלם על חשבוננו"...

דהיינו שבמקום שליחת מעות מזומנים לממונים, ישלחו הממונים למשרדי הכולל בחו"ל את רשימות המקבלים ומספר נפשותיהם, ושם יכינו לכל משפחה ארבע תלושים, כל תלוש לג' חדשים, ועליו יהא רשום הסכום המגיע לו. את המעות שלחו לאמסטרדם אל הנגיד ר' עקיבא לעהרין (כנראה סוחר מטבעות) שהיתה לו גם שלוחה בביירות שבלבנון, הוא הנפיק 'המחאות' כנגד המעות ושלחום לארה"ק, שם חילקום בין אנשי הכולל כל אחד לפי היאקס שהיה בידו. ובהמחאה זו יכלו לקנות את צרכיהם כמו כסף, והסוחרים כשנסעו לקנות סחורה בביירות המירו שם את התלוש במזומנים. מעתה לא יוכלו הממונים לחלק יותר מכפי יכולתם, וכך לא ייכנסו שוב לחובות שאיימו על שלומם של עניי ארץ ישראל.

הסדר החדש שהנהיג רביה"ק ה'אמרי ברוך'

רבינו ה'אמרי ברוך' עמד עוד בחיי רבינו ה'צמח צדיק' לימין אביו בנשיאת עול הכולל, בכתב ההכתרה שנשלח לרבינו מארץ ישראל, נכתב: "ועטרנו אותו בעטרת גבאות ונשיאות ארצנו, וגם בהיות אביו מלך עלינו, אתה היית המוציא והמביא את ישראל עמינו, כן גם עתה מלוך תמלוך עלינו, להיות לראש ולקצין לכולנו, נשיא אלקים אתה בתוכנו". כך משתקף גם מהמכתבים מהימים ההם, בהם חתם רבינו על מכתבי הכולל בחיי אביו. ביתר שאת כאשר התחיל להנהיג את העדה וקיבל עליו גם את נשיאות כולל ויזניצא, לא נח ולא שקט ומיד התחיל לטכס עצות להיטיב עם עניי ארץ ישראל, שמספרם עלה אז לכדי 1400 נפשות.

באותם ימים עלה ביד רבינו להתקין סדר חדש באופן קיבוץ הכספים ושלוחם לארה"ק, בכך חסך כסף וזמן שנוצל לטובת עניי ארה"ק. במודעה רבה שפירסם מנהל הכולל הרב משה ברימער בל"ג בעומר תרמ"ו, פירסם ופירט בשם רבינו ה'אמרי ברוך' את הסדר החדש, ונתן הוראות מדויקות לגובים כיצד להתנהל לפי הסדר החדש.

וכך פותחת המ'ודעה רבה': "בשבטי ישראל אודיע נאמנה את אשר עלה במחשבת קודש אדומו"ר הק' שליט"א לתקן דבר טוב ומועיל למען טובת עניי ארה"ק תובב"א, ובה"ה הוציא הרעיון הנכבד הזה לפעולת אדם". בראש המודעה נכתב "שנת ראו זה דבר חדש הפלא ופלא לפ"ק" המלמד על גודל החידוש שהיה בדבר בימים ההם (המודעה

המצו"ב התפרסמה בספר 'קדוש וברוך').

עיקרי הדברים הם הודעה לגובים שכולל ויזניצא פתחו בבנק הדואר בווען קופת חיסכון (שפארקאסע) הנושאת רווחים, ומעתה יוכלו הגובים מכל הישובים ברחבי ממלכת אוסטריה הונגריה, להיכנס מדי יום ביומו לסניף הדואר המקומי ולהפקיד את מעות התרומה לקופת החיסכון של כולל ויזניצא שבווען. לגובים נשלחו גם פנקסים עם טפסי הפקדה, שעל ידם הפקידו את המעות לקופת החיסכון, ובבית הדואר חתמו על טופס ההפקדה. הגובים רשמו על גב הטופס את שמות התורמים, וכשסיים הגובה לקבץ מכל הישוב שלח את טופסי ההפקדה למשרד הראשי בוויזניצא.

סדר חדש היה לטובת יושבי הארץ, כי זה חסך הרבה הוצאות שהיו עד אז. הסדר שהיה נהוג עד אז היה כרוך בהוצאות גדולות, ובעיקר עמלות רבות (שנקראו בלע"ז פירטא) לצורך העברת הכספים מהגובים למשרד שבויזניצא, משם לאמסטרדם ומשם לארה"ק, מעתה בית הדואר הם שהעבירו את המעות לסניף שלהם בארץ ישראל, בפטור מלא מעמלות, מה גם שלפי הסדר החדש היה מתן שכרה בצידה, כי משעה שהפקידו את המעות ועד שהתאסף בחשבון קופת החיסכון סכום שהיה בו כדי 'חלוקה' לג' חדשים ולהעבירם לארה"ק, נשאו המעות רווחים לטובת יושבי הארץ.

מלבד זאת, הסדר החדש קיצר בהרבה את זמן הגעת המעות ליעדם, כי בעת שהתקבץ במשרדי הראשי סכום כדי חלוקה לרבעון אחד, שלחו את המעות לארה"ק, וע"פ הסדר הישן היו עיכובים רבים בהגעת התרומות, מה שגרם לאיחור החלוקה, והסיבות לכך: א. כדי לשלוח את המעות לויזניצא היו הגובים צריכים לפרוט לשטרות את המטבעות שהיו בקופות הצדקה, שזה ארך זמן רב. ב. הגובים המתינו בשליחת המעות לויזניצא עד שסיימו לגבות את המעות מכל אנשי הישוב, ובניתיים לא שימשו המעות את מטרתם אלא שכבו בבית הגובה כאבן שאין לה הופכין עד שסיימם את כל הגבייה.

מעתה עם הנהגת הסדר החדש, בכל יום לאחר שקיבצו את המעות יכלו הגובים להיכנס לסניף הדואר המקומי ולהפקיד שם מיד את תרומות הקודש לקופת החיסכון, וכך יכלו להעבירם מיד לארה"ק. וכאמור אף שעדיין לא הגיע זמן ההעברה, צברה ביתניים קופת החיסכון רווחים. כמו"כ ניתן היה להפקיד גם מטבעות, מבלי להתעכב בהמרת המטבעות לשטרות, שגם זה זירז את העברת הכסף לארה"ק כדי שיחולק שם בעיתו ובזמנו.

הגם שבימינו מדובר בדברים פשוטים, בימים ההם היה זה בגדר "חידוש הפלא ופלא" והקדרת רבי משה

מעשה עם הנהגת
הסדר החדש, בכל
יום לאחר שקיבצו
את המעות יכלו
הגובים להיכנס
לסניף הדואר
המקומי ולהפקיד
שם מיד את
תרומות הקודש
לקופת החיסכון,
וכך יכלו להעבירם
מיד לארה"ק.
וכאמור אף
שעדיין לא הגיע
זמן ההעברה,
צברה ביתניים
קופת החיסכון
רווחים

קבלה על תמיכה שניתנה בצפת לאחד מבני הכולל שבנשיאות רביה"ק האמרי בחרף ז"ע

פנקס של אי"י
חרות על מצבת
מנהל הכולל רבי
משה בחמיר
זצ"ל בבית החיים
בוויזנאצא

מה טובו ויופיו של
זה האדם הגדול
בענקים - רבינו
ברוך וקדוש...
אם דמכונן שבתו
היה בחוץ לארץ,
אבל הארץ האירה
מכבודו על ידי
שעסק בתום
לבבו ובנקיון כפו
במצוה היקרה
להחזיק יושבי
ארה"ק בכל מילי
דמיטב... ואווירא
דארץ ישראל
היה חופף עליו
מרחוק לביתו נאווה
קודש... גדול
המעשה יותר מן
העושה, ותשמישה
של תורה יותר
מלימודה, ונתעסק
במצוה זו בשלמות
והיתה לו מסירות
נפש גדולה אשר
לא יאומן כי
יסופר

ברימער בראש המודעה, בסוף המודעה מסיים ר' משה ומבקש מהגובים בשם אדמו"ר שליט"א (זצ"ל) שלא יתשלמו מעבודת הקודש, וכפי שכתב בלשון מליצה: **"עליכם להשית בעינא פקחא שיהיה בכל בית ובית מבתי ישראל קופה לצדקה, ולזרזו את עצמו ל'דלג על ההרים ולקבץ על הגבאות' פעמיים בשנה כאשר היה נהוג מקדמת דנא 'ולא ישנו את העתים ולא יחליפו את הזמנים' ולא יאחרו את המועד ולשלוח הכל יפה בעתו..."**

את בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים'

הגה"צ רבי יחיאל מיכל היבנער זצ"ל אבד"ק ניז'נוב, שהיה מסתופף רבות בצל רבינו האמרי ברוך, נשא מספד גדול על מרן ביום עשרה בטבת תרנ"ג. ההספד מובא בספרו שו"ת "הדר", בקונטרס מיוחד בשם "זכר ר"ב".

בתוך דבריו כתב: **"ברוך מרחם על הארץ" - היה**

נשיא ארץ ישראל, והשגיח בעינא פקחא על שקלי הקודש המקובץ מהכא להתם, בכל מילי דמיטב... מה טובו ויופיו של זה האדם הגדול בענקים - רבינו ברוך וקדוש, אשר אני קורא עליו מאמרם ז"ל פרק קמא דפסחים: שולם לך, את בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים; אם דמכונן שבתו היה בחוץ לארץ, אבל הארץ האירה מכבודו על ידי שעסק בתום לבבו ובנקיון כפו במצוה היקרה להחזיק יושבי ארץ ישראל הקדושה בכל מילי דמיטב... ואווירא דארץ ישראל היה חופף עליו מרחוק לביתו נאווה קודש... גדול המעשה יותר מן העושה, ותשמישה של תורה יותר מלימודה, ועל ידי שנתעסק במצוה זו בשלמות, והיתה לו מסירות נפש גדולה אשר לא יאומן כי יסופר..."

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אכי"ר
מקורות: קדוש וברוך, קדוש ישראל, מלכי וקדושי, בטאונו קשר איתן, קובץ בית אהרן וישראל, הרב עמרם בנימין וידר בקובץ 'עלי זכרון', שפתי צדיקים, הארכיון הלאומי. יישר כוח לדידי ברוך הכישרון הרה"ח ר' חיים מאיר אוביץ על סיועו בהכנת המאמר.

השבוע לפני 40 שנה:

האור הגדול העלה את להב הלבבות לקראת החנוכה

זכרונות הוד מביקורו המרומם והשבת הנשגבה עם רביה"ק ה'ישועות משה' זי"ע
במונטריאל שבקנדה - שב"ק פרשת וישלח תשמ"ו

לפנינו זכרונות הוד שגרשו מימי ביקורו של רבינו ז"ע במונטריאל שבקנדה, לפני 40 שנה. רבינו ז"ע ביקר לפני כן אצל אנ"ש באמריקה ושבת שם את ש"ק פר' ויצא, ומשם הגיע לשבות את ש"ק פרשת וישלח במונטריאל.

קבלת פנים

יום ה' פרשת וישלח הגיע רבינו לשדה התעופה לה-גוארדיה בדרכו למונטריאל. היות וזמן הטיסה התאחר במקצת, קיבל רבינו חדר מיוחד המיועד לאח"מ, ומיד שקע בלימוד גמרא כאילו הוא בביתו. מפליא היה לראות אהבת התורה והתמדה מהי, לנצל ממש כל רגע לעבודת הבורא וללימוד התורה בכל מקום ובכל מצב.

בשעות הערב של ליל שישי פר' וישלח הגיע רבינו ז"ע למונטריאל. קהל רב מאנ"ש ומבתי המדרשות דחסידי בעלזא וסקווירא ובראשם רבני העיר שליט"א נסע לשדה התעופה. תחילה נכנס רבינו לחדר מיוחד שם ישבו הרבנים שבאו לקבל פנים, כשרבינו יצא מהחדר עבר כל הקהל לברכת שלום, אח"כ ליוו את רבינו בשירה וזמרה עד למכוניתו.

רבינו היה רגיל להתאכסן במונטריאל בבית הרה"ח מוה"ר אברהם אדלשטיין ז"ל כשניכרת עליו שמחה עצומה על עצם זכיותו שמרן יתאכסן אצלו. ר' אברהם היה העסקן, בה' הידיעה, לטובת המוסדות הק' בכל התקופות והזמנים. עתה לאחר פטירתו החליף רבינו את האכסניה לבית הרה"ח ר' אהרן שלמה פלדמן הי"ו. אולם מתוך הכרת הטוב למשפחת אדלשטיין, נערכה ה"קבלת פנים" בביתם, בה השתתפו רבני ודייני העיר ובראשם הגה"צ ר' יעקב יצחק ניימאן זצ"ל דומ"ץ בעלזא ועוד נכבדים מטובי העיר. חלקו פירות ושרו "הנה מה טוב", ורבינו ברך את הנוכחים ופנה לאכסניה.

ענוותנותו של גדול

מספר הרה"ח ר' צבי פייביש מילר שליט"א: "כשרבינו ז"ע הגיע לביקור במונטריאל בליל שישי פר' וישלח תשמ"ו, והתאכסן בבית הרה"ח ר' אהרן שלמה פעלדמאן שליט"א, היו רבינו אמור להגיע תחילה אל מעמד ה'קבלת פנים' בביהמ"ד, אולם תיכף בדרתנו מן המטוס ביקש רבינו לפנות בראשונה אל בית המרא דאתרא הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל.

"נסענו משדה התעופה לבית הרב הירשפרונג, ורבינו התחיל לדבר עימו בלימוד. החלה ריתחא דאורייתא אדירה, היה זה מחזה שמיימי, לראות שני גאוני עולם מתווכחים בלימוד. ראינו שעובר עוד ועוד זמן, ואמרנו לרבינו שה'עולם' מחכה, אבל רבינו התעלם. היה להם ויכוח נוקב, כשרבינו אמר שזה הפירוש בסוגיה והרב הירשפרונג אמר שהביאור אחר.

"לאחר זמן אמר רבינו לרב הירשפרונג: 'אומרים לי שמחכים'. שתו לחיים ורבינו נסע, לא לפני שאמר: 'אני מבקש את הרב שיעוד פעם יחשוב על הפשט בסוגיה'.

"לאחר השבת הודיע הרב הירשפרונג שרצונו לבוא אל רבינו לביקור גומלין. והנה הגיע הרב, ויצא מהמכונית עם גמרא גדולה ביד כשהאצבע על מקום מסוים... כשרבינו רצה לתת לו ידו לשלום, הוצרך הרב להוציא לרגע את יד ימינו שהצביעה בתוך הספר כדי להחזיר שלום, והושיט לי את הגמרא להחזיקה בינתיים.

"מיד כשנכנסו לחדר, פתח הרב את הגמרא והראה לרבינו אותיות קטנות שמצא בסוף הכרך, במהר"ץ חיות, שממנו השתמע שהפשט של רבינו בסוגיה הוא הנכון... "לאחר צאת הרב מהביקור לחש לי רבינו בהתפעלות: 'הראית את ענוותנותו? כיצד בא להודות?!'..."

האורחים הרבנים

החל משעות הבוקר של עש"ק הגיע קהל גדול של אנ"ש מניו-יורק כדי להסתופף בצל רבינו. תפלת שחרית התפלל רבינו בבית מדרשנו. אחר התפילה באו כל ילדי תלמוד תורה דחסידי בעלזא לברכת שלום מרבינו. התפילות ועריכת השולחנות התקיימו בביהמ"ד דחסידי סקווירא. מנחה התפלל לפני העמוד הגה"צ ר' יעקב יצחק ניימאן זצ"ל, ב'לכה דוד' התכבד הרה"ח ר' חיים משה פעלדמאן ז"ל מלונדון. אחר התפילה התאכסן רבינו ז"ע בבית הגה"צ ר' יוסף אונסדורפער שליט"א כיום אב"ד 'ראשית חכמה' שבסמוך לביהמ"ד סקווירא. בשולחן הטהור השתתף קהל רב מכל רחבי העיר בדברי תורתו האריך רבינו בקול חוצב להבות על גודל הענין שצריכים להתכונן בדחילו ורחימו ובקדושה וטהרה לקראת נרות החנוכה. בשירת 'שמחו' נתכבד הגה"צ ר' זלמן אונגער זצ"ל דומ"ץ דשיכון סקווירא. בברמה"ז נתכבד הגה"צ ר' יצחק אייזיק מושקוביץ זצ"ל ראש ישיבת מאור הגולה.

בשולחן השני נסבו דברי תורתו של רבינו על דברי רש"י "שלם בגופו שלם בממונו ושלם בתורתו", כמו שהאדם שואף ועושה כל השתדלויות להיות שלם בגופו דהיינו בבריאות גופו, וכן להיות שלם בממונו, כמו כן צריכים לעשות כל ההשתדלויות להיות ג"כ שלם בתורתו. עוד אמר, "שלם בגופו" מי שהוא שלם בגופו דהיינו בבריאות גופו, ו"שלם בממונו" שיש לו ממון והשפעות טובות, צריך שיהא ג"כ "שלם בתורתו", שלא יהא בבחי' "וישמן ישורון ויבעט", אלא להיות שלם בתורתו.

השולחן השני נמשך עד קרוב לשעה 2 ואח"כ ליוו את רבינו בשירה עד לבית הרה"ג ר' יוסף אונסדורפער. שמו"ע דשחרית התפלל לפני התיבה הגה"צ ר' שרגא פאוויש שנעבאלג זצ"ל רב דבית מדרשנו בלונדון. בקידושא רבה שהתקיימה אחר התפילה בביהמ"ד, שוחח רבינו מרביה"ק האמרי חיים ז"ע ומגודל התלהבותו בישבו בשירות ותשבחות לליל שב"ק. אח"כ היסב כל הקהל לסעודת שבת בביהמ"ד.

רבינו נכנס לעריכת המיטאג טיש' הטהור אחר שעה 2, וכיבד את הגה"ח ר' אפרים פישל סנדוביץ זצ"ל לשיר

"אור פני הרבי שליט"א האיר באור גדול שלא ראיתי כזה ממנו עד השבת הזה, פני משה כפני חמה. והי' עולם גדול מכל הקרייזען מלא מפה אל פה..."

רבינו ז"ע בהבלה במוצ"ש במונטריאל

בשולח"ט טיש כ' כסליו תשמ"ז במונטריאל נראים האב"ד הג"ר פנחס הירשפונג, הג"ר יעקב יצחק ניימאן והג"ר שמואל אונסדורפר [נואם]

מנהל המשרד בארה"ב הרה"ח ר' חיים אריה רוזנברג ז"ל שתיאר את גודל הזכייה שנפלה בחלקנו שמרן התארח השבת בעירנו ועתה מפארא את המעמד הזה. דברי ברכה השמיע רבם של חסידי בעלזא הגר"י ניימאן מפאפא, בדבריו עורר מאד להטות שכם להקל על המעמסה הגדולה הרובצת על מרן שהשבת זכינו להיות בצל קדשו. את מצבם הקשה של המוסדות תיאר בדבריו מ"מ המנכ"ל הרה"ח ר' ברוך ולצר ז"ל.

ביראת הכבוד נשמעו דברי קודש הנלהבים מרבינו ז"ע. רבינו פתח בפלפול בידינו נר חנוכה שהשווה לסוכה בפסול למעלה מכ' אמה, ושם נאמר הטעם דלא שלטא ביה עינא, ופירש בדרך המוסר שראיית העין גורמת לחמדת הלב הן לטוב והן למוטב, ולפיכך אחר שצורר היהודים גדע בחרי אף את אותם החסידים והישרים והתמימים שכל מהותם אמרה דבקות הבורא באמונה ובתמימות אמת, הרי אין לבני הדור הצעיר תמונה מוחשית של 'כזה ראה וקדש', ולפיכך שומה עלינו להקדיש כוחות עצומים לכונן דורות חדשים בצביון הדורות הקודמים, כפי שאכן נעשה ב"ה במוסדותינו הק', שתענוג לראותם בלימודם, בתפילתם ובשבתם. רבינו עורר על הזכות והחובה לתמוך במוסדות הק' האלו, בהדגישו כי כלל ידוע הוא שכאשר מתאגדים יחדיו ברצון לעשות – פועלים גדולות ונצורות. אין כאן מקום לענוה לומר מה כבר אוכל להועיל, לא כן הדבר, בכל יהודי יש כוחות נפש עצומים למעלה מהשגת אנוש, וכאשר יתאמץ לפעול מתעוררים כוחות חבויים אלו והוא זוכה לסייעתא דשמיא מרובה.

ביקורים אצל רבני העיר

ביום א' פ' וישב אחר תפלת שחרית הלך רבינו לביהמ"ד דחסידי בעלזא, לרגל הברית שעשה הגאון ר' וואלף בער לרנר שליט"א דומ"ץ דחסידי בעלזא לבנו שנולד לו. רבינו נתכבד בסנדקאות וברכות, אח"כ התקיימה שם קבלת פנים לכבוד רבינו, מרן איחל

'אז ביום השביעי'. 'השמים מספרים' שר הגה"צ ר' יוחנן וואזנר שליט"א כיום ראב"ד סקווירא במונטריאל. בסיום עריכת השולחן שנמשך עד לתפלת המנחה, התכבד בברהמ"ז נכד רבינו הרה"צ ר' אהרן מענדל טווערסקי שליט"א.

וכה מתאר זאת הגה"ח ר' אפרים פישל סענדראוויטש זצ"ל במכתב לבנו: 'הייתי שבת ב"ה במאנטרעאל, השולחן של ליל שבת קודש הי' במדרגה עליונה מאד, בחרדת אלקים עלינו, ממש בהרגש יראה ואהבה במידה גדושה, הי' הרגש קדושת שבת ותשובה כמו שאומרים בשם חסיד אחד בגרויסווארדיין (אצל רבינו ה"אהבת ישראל" ז"ע) אחר תפילה טובה בשבת, שהיה 'נידי מישיש' – בהונגריה הוא 'רחיצה גדולה' מעוונות. אור פני הרבי שליט"א האיר באור גדול שלא ראיתי כזה ממנו עד השבת הזה, פני משה כפני חמה. והי' עולם גדול מכל הקרייזען מלא מפה אל פה, וכל הרבנים והלומדים גם ממקומות אחרים היו שם, כמו הרב ר' פייביש מלונדון, והרב ר' זלמן אונגאר הדיין מסקווירא, והרב מפאפא (הגר"י ניימאן דומ"ץ בעלזא).

"אחר מוסף הי' שולחן גדול ונמשך עד מנחה ממש, ותיכף התפללו מנחה ושלש-סעודות אחריו, ממש מעין עולם הבא. בעידן רעווא דרעוין שוב עורר רבינו נמרצות על חובת ההכנה לקראת ימי החנוכה הק' בקדושת האברים, ובדגש מיוחד פירט את שמירת הדיבור", ע"כ. אחר תפלת מעריב והבדלה ליוו את רבינו מביהמ"ד דחסידי סקווירא בשירה וזמרה כאשר הילדים צועדים בראש עם לפידים בידיהם, בקול שירה וזמרה, עד לאכסניית רבינו בבית רא"ש פלדמאן הי". רבינו נסע במכוניתו של הרה"ח ר' דוד פישמאן ז"ל.

המלוה מלכה לטובת המוסדות

במוצ"ש התקיימה המלוה מלכה לטובת המוסדות בארה"ק באולם "יאנג איזרעאל" בראשות רבינו ז"ע ובהשתתפות רבנים וקהל רב. פתח והנחה את המעמד

**החלה
ריתחא
דאורייתא
אדירה,
היה זה
מחזה
שמיימי,
לראות שני
גאוני עולם
מתוכחים
בלימוד.
ראינו
שעובר
עוד ועוד
זמן, ואמרנו
לרבינו
שה'עולם'
מחכה,
אבל רבינו
התעלם**

נשא דברי תורה ודברי חיזוק לציבור הגדול של אברכי אנ"ש שהתאסף, לחיזוק התפילות ושיעורי התורה בביהמ"ד. לכולם היתה הרגשת התרוממות וסיפוק רב על הזכייה להיות בצוותא עם רבינו.

באותו לילה החזיר הגר"פ הירשפרונג ביקור אצל רבינו, השיחה נסבה ג"כ בפלפולא דאורייתא, לבסוף סיפר הרב לרבינו שהוזמן לפאר את חנוכת הישיבה הק' בשיכון וזיניץ [שהתקיים בסיון תשמ"ז]. רבינו זי"ע

הזמינו לבקר אצלו כדי שיוכלו לברר הרבה ענינים בש"ס ופוסקים.

ביום ב' אחר תפלת שחרית נסע רבינו לביקור אצל כ"ק אדמו"ר מטאהש זצוק"ל בקרית טאהש, רבינו זי"ע שוחח על כך שכל חפצם ורצונם של הצדיקים בעבודתם בקודש היא לאוקמא שכינתא מעפרא, ושכל שאיפתם ורצונם בימי חייהם היא להתקרב אל ד' ולהיות מרכבה לשכינה הק'.

כשהגוש כיבוד לרבנו זצ"ל, רמז לאדמו"ר מטאהש שיברך תחילה, אולם האדמו"ר השיב שאוחז עדיין לפני תפילת שחרית, והוסיף בחיזוק: "מיין רבי'ריי גייט אלץ שפעט"..." לאחר מכן אמר האדמו"ר מטאהש שאצל תלמידי הבעש"ט הק' היתה חשיבות מיוחדת לאורחים הבאים מארץ ישראל. רבנו זצ"ל נפרד ממנו בלבביות, בהוסיפו שאינו רוצה לעכב את האדמו"ר מעבודת ההכנה לתפילה.

משם נסע רבינו לביקור חולים אצל הרה"ג מטאב. אח"כ נסע רבינו לביקור אצל הרה"ג ר' יצחק אייזיק מושקוביץ זצ"ל ראש ישיבת מאור הגולה.

הילולא דרביה"ק ה'אמרי ברוך' זי"ע

בלילה בא האדמו"ר מטאהש לביקור גומלין אצל מרן זי"ע. רבינו זי"ע שוחח מענין יומא דהילולא של רביה"ק ה'אמרי ברוך' זי"ע שחל ביום זה כ' כסלו, ושאל את האדמו"ר זצ"ל אם ראה פעם את בנו מרן הסב"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע. נענה האדמו"ר: "לא הזדמן לי לראותו, מפני שלא היו לי אישורים רשמיים להיות במדינתו, ועל כן לא היה באפשרותי לצאת משם למדינה אחרת, ברם שמעתי

הזמנה למסיבת המלוה במונטריאל

'לחיים', ומשהפציר הגר"י ניימאן שרבינו ישמיע דברות קודש, נענה רבינו ודיבר על מעלת עריכת חשבון הנפש בכל יום. ופירש "היום קצר" שצריך לקצור בכל יום מה עשו בעבודת ד' ומה החסירו, וממילא יבין כי "המלאכה מרובה" לפניו, לילך ולהוסיף עוד ועוד. בסיום דבריו הכביר בשבח הקהילה ומדריכה, אך הדגיש שמעבר לכח הציבור הרי שעל כל יחיד לחנך את עצמו ואת צאצאיו ואנשי ביתו, ולפקוח עין בוחנת על טהרת נשמתו. אחר פנה רבינו לביתו של הגר"י ניימאן זצ"ל, כשהשיחה נסבה בענין לימוד התורה.

הכנה לחנוכה

את סעודת הצהרים סעד רבינו בבית משפ' עדעלשטיין, בהשתתפות עשרות מוזמנים מאנ"ש. רבינו צויה לשיר 'יוונים נקבצו עלי', ופתח ואמר שעתה הוא שבוע לפני חנוכה, ימים שבהם מתנוצץ אור הגנוז מששת ימי בראשית שהאיר ל"ו שעות לאדם הראשון, כמו שאמר הרוקח - שכל דבריו דברי קבלה - רמז לדבר בד' תגין המעוטרים על האות ט' בהאור כי טוב, ד"פ ט' מס' ל"ו, רמז לל"ו נרות, שבהדלקתן מאירים באור הגנוז אור כי טוב (ע"י ב"בני יששכר" מאמרי כסלו-טבת ב).

רבינו הוסיף ושוחח מגודל השתוקקותו של מרן ה'אמרי חיים' זי"ע לכל מצוה ורגל.

כן הזכיר את גדלותו וחשיבותו של ר' אברהם עדעלשטיין ז"ל. אחר תפלת מנחה שב לאכסנייתו.

בשעות הערב קבע רבינו מזוזה בביתו החדש של הרה"ח ר' דוד פישמאן ז"ל [שנלב"ע לאחרונה בבארא פארק], כהכרת הטוב על שתרים את הוצאות השבת במונטריאל. רבינו

"הייתי שבת ב"ה במאנטריאל, השולחן של ליל שבת קודש הי' במדרגה עליונה מאד, בחרדת אלקים עלינו, ממש בהרגש יראה ואהבה במידה גדושה..."

רביה"ק הישועות משה ז"ע בישיבה
כ"ה באייר תשס"ז

פגישת חתים

פגישת חתים

מזן אדמו"ר שליט"א בשבת בישיבה
פרשת משפטים תשפ"ב

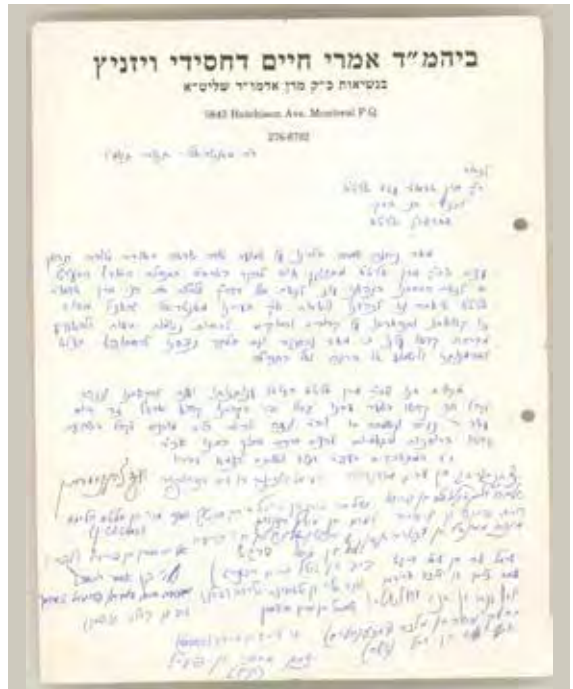
גם אבקש מכם תלמידי
היקרים והחביבים וחברי
התאחדות התלמידים שהרכבה
כוחות השקעתי עליכם
והתאמצתי הרבה לטובתכם.
ובפרט בעניני חינתך...

מתוך סעיף
ו' שבצוואת
רביה"ק
הישועות
משה ז"ע
לכלל אנ"ש

לעדכונים: 'קו הבוגרים' - 03-3132263

חתייבנים. מצילים. מושיעים. את הישיבה הק' במודיעין עילית

חזמת קהל אנ"ש במונטריאל לביקור רבינו ז"ע בשנת תשמ"ו, בין החותמים הגה"צ רבי יצחק אייזיק מושקוביץ אב"ד מאור הגולה, הגה"צ רבי שמואל אונסדורפר אב"ד ראשית חכמה, והגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאן דחמ"ץ בעלזא, זצ"ל

הרבה לספר מהסב"ק - מר' ישע'י גרוס" (מזקני אנ"ש במונטריאל). הגיב רבינו ז"ע: "גם אלה שכן זכו לראותו, לא 'הכירו' אותו..." [כ"ז מרשימות הרה"ח ר' שלמה זלמן פרידמן ה"ו שרשם את הדברים בשעתו. תשוח"ח לז].

בשעה 10:30 בא רבינו לבית מדרשנו לעריכת השולחן הטהור לרגל ההילולא של רביה"ק האמרי ברוך ז"ע, בהשתתפות קהל רב, הגה"צ רבי שמואל אונסדורפר זצ"ל אב"ד 'ראשית חכמה' נשא דברים, אח"כ האריך רבינו בשיחה אודות זקנו הק' בעל ההילולא, ואודות רבוה"ק ה'צמח צדיק' והסב"ק ז"ע.

הפרידה

ביום ג' בוקר התפלל רבינו לפני התיבה עד שמו"ע לרגל ההילולא, אבל משמו"ע ואילך לא התפלל כיון שבא"י כבר אומרים 'ברך עלינו' ובחול"ל עדיין אומרים 'ברכנו'.

אחר התפילה באו ילדי ת"ת דחסידי סקווירא לקבל שלום מרבינו, אשר השמיע דברי חיזוק למלמדי הת"ת. משם נסע רבינו לביקור אצל הרה"ג ר' דוד מייזליש שליט"א רב דחסידי סאטמר וחדב"נ הרבי ה'ברך משה' זצוק"ל.

לקראת סיום הביקור הנאדר, השמיע רבינו דברי חיזוק לאברכי הכולל בבית מדרשנו, על מעלת ההתאספות של אברכים חסידיים, הן ללימוד התורה והן לתפילה.

אחר תפילת מנחה בבית האכסניה, נסע רבינו לשדה התעופה בדרכו ארצה. רבים מאנ"ש ליוו את רבינו בשדה התעופה בשירת "כי בשמחה תצאו". בשדה התעופה בניו-יורק הגיעו רבים מציבור אנ"ש וכן חתנא דבי נשיאה כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א, להיפרד מרבינו בדרכו לארצנו הקדושה, לאחר מסע בן ח"י ימים, בו החדיר חיות והתלהבות בלב כל, לאור באור פני מלך חיים.

מנוחה נכונה

פרק ראשון בסידרה: ה'חברא קדישא' של רביה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע באויבער-ווישווא

בכבודם של המתים, בהשקעה לא פחותה מזו המושקעת על כבוד החיים. האמונה בנצחיות הנפש ובתחיית המתים, הביאה כל מאמין-בן-מאמין לוודא כי החיים שלאחר החיים, בתוככי ה"ד" על ד" שלו, יהיו מהודרים, לא פחות מחיי הפרוזדור בעולם הזה, הן מבחינת קדושת מקום הקבורה והן מצד השכנים עמו במחיצתו. עד הנה מצאו נפטרי אויבער-ווישווא את מנוחתם נכונה במיטעל-ווישווא הסמוכה, אשר אף היא כידידתה ה'אויבער', מלאה באנשים יראים ושלמים אשר ראוי להקבר במחיצתם. אך שיבושי הדרכים וטלטוליהן לא הוסיפו כבוד למת והיו קשות למלוויו. ואם בימות החמה כן, בימות החורף על אחת כמה וכמה, הגשמים הפכו את הדרכים לביצות ואת ההליכה בהם לבלתי נסבלת, ואילו השלגים סיכנו את הצעידה פי כמה וכמה.

הבעיה דרשה פתרון מיידי ודחוף, כזה שאינו סובל דיחוי. עד שההתכנסות נערכה בעיצומו של חג הפסח!

יכלו יהודי אויבער-ווישווא להקצות מקום כל-שהוא, סתמי, בצידי העיר ולהניח בשלום את יקיריהם למנוחת עולמים, אך כיהודים יראי שמים מלאי תמימות הם לא יעשו דבר כזה במחי יד. כולם כאחד הסכימו כי קבורה אינה סוגיא טכנית גרידא, חלילה, ויש לפעול בזריזות להקמת בית עלמין ראוי בקרבת העיירה, אך שיהיה בתכלית ההידור ובמלא השלימות, ללא פשרה וללא שום קולא.

הכל על דעת רבינו ה'אהבת שלום'

מה עושים יהודים יראים ושלמים במקרה כזה? סומכים את דעתם על דעת רבותיהם הקדושים. ובמקרה דנן איירינן ברביה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע, שכאמור, המחוז כולו היה תחת חסותו המלאה.

כך הוחלט באותו יום-חול-המועד, אחר תפילת שחרית, על הקמת ה'חברא-קדישא' תחת נשיאות הרבי שבקאסוב.

באותו היום התבססה החבורה הקדושה, במטרה להעמיד את בית העלמין ואת צורת הקבורה, ברף ההידור הגבוה ביותר, כיאה

הישיבה הדחופה בחוה"מ פסח

בבית הוועד הקהילתי של אויבער-ווישווא ישבו על המדוכה טובי הקהל, בכובד ראש וברצינות רבה. קשה לתאר את צורתם של יושבי אותה אסיפה. אך מהיסטוריית העיירה, הספוגה תמימות ויראת שמים ללא גבול, נוכל להסיק כי לא מדובר בראש-הקהל גס רוח ועמו אחוזת מרעהו, אלא באנשי קומה ובעלי תואר וצורה. קהילת 'אויבער-ווישווא' התייסדה בסביבות שנת תק"ס, ואט אט היתה לאחת מהקהילות הגדולות ביותר במארמורש. אויבער-ווישווא היתה אחת מהיישובים הראשונים, בהם נתקבל רב ומו"ץ לעמוד בראשם.

ווישווא בכלל היתה בין הערים החשובות ביותר במחוז כולו, היא זכתה, ולא בכדי, לכינוי המופלא 'ירושלים דמארמורש' בהיותה עיר היתה מלאה חכמים וסופרים. מאז ומתמיד כיהנו בה פאר רבנים, מורי-צדק ושוחטים מפורסמים.

רובם הגדול של יהודי העיירה היו חסידים נלהבים אדוקים ברבונה"ק לבית קאסוב וויניץ. ומשכך היתה השפעתו של רביה"ק ה'אהבת שלום', ואחריו צאצאיו - רבונה"ק זי"ע, מכרעת בחיי התורה והחסידות ובחיי קהילות המחוז. כל רבני המחוז ושוחטיו נתמנו למשרתם על דעתם של רבותינו ובהשגחתם המדוקדקת בלבד.

מובן איפוא, שכאמור, טובי קהל עדת 'אויבער ווישווא', יושבי אותה אסיפה נחוצה, לא דנו וטרו על דא ועל הא, אלא עסקו בדברים העומדים ברומו של עולם.

תאריך האסיפה ומיקומה המדויקים, הלא המה רשומים על הפנקס שנותר לפליטה: "באסיפתנו בבית אלוקיננו, אחר תפילת שחרית יום ב' ג' דחול המועד של פסח, שנת 'לא אמות כי אם אחיה' ה'ת'ק'ע'ג".

טרם ישכנו, בית מועד לכל חי

על מה אכן נסוב אותו דיון? מאז ומקדם השקיעה האומה הישראלית את תמצית דמה וחלבה,

לרגל קידוש חלקת חסידי ויזניץ בבית העלמין 'ירקון',
נלקטה נא באמרים מדברי הימים ומאוצרות ספרים וסופרים,
אודות החשיבות הנעלית בקרב רבוה"ק זי"ע ובקרב יראי ד'
וחושבי שמו מקדמת דנא לתת את הדעת אודות מקום מנוחת
עולמים לאחר אריכות הימים

בית העלמין בשיפולי העיר ווישווא

מתקנות החברא קדישא בווישווא באסיפה שהתקיימה בפסח תקע"ג
ע"ד רביה"ק הק' 'אהבת שלום' זי"ע

כראוי, בצורה נעלית בדרך המסורה,
עם כל פרטי הפרטים, ובדגש נשגב:
על דעת רבינו ה'אהבת שלום'.
כי מה לו ליהודי בעוסקו בעניין
כה נשגב כמו מקום מנוחתו עדן,
זולת הידיעה שהוא פועל כמצווה
עליו מפי מורו ורבו? כי איך יחוש
יהודי שרכש לו מקום למנוחתו כבוד
בתקופת ה'חיי עולם', אם העוסקים
במלאכת הקודש אינם ע"ד רבו?
מאז ועד ימינו אנו, פועלות
חבורות 'גמילות חסד של אמת'
בקהילות הקודש בקרב אנ"ש,
בהכוונת רבוה"ק זי"ע ולהבחל"ח
מרן אדמו"ר שליט"א, במסגרתם
הוקמו וקודשו כמה וכמה בתי חיים
בגולה ולאחר מכן בארה"ק.
בחמלת ה' עלינו, מאז הנעשה
בווישווא כבר חל מהפך מבורך
בתודעה הציבורית, כל יהודי ירא
וחרד לדבר ה' דואג מבעוד מועד
לקבורה ראויה לאחר כלות ימיו
ושנותיו בהאי עלמא, וכפי שנהוג
בקהילותינו הק' בארה"ק ובחול"ל
לייסד חלקות מיוחדות לאנ"ש,
למען תהא מנוחת הגוף כראוי
והנשמה תהא צרורה בצרור החיים.
המשך יבוא אי"ה.

לאנשי אמת.
החבורה הזאת - ה'חברא -
קדישא' - היתה אחת ההתארגנויות
הראשונות בקהילה, שנוסדה כשלוש
עשרה שנה לפני כן, והיא היתה אבן
יסוד בפריחת הקהילה לתפארת
ולשם בהמשך הימים.

חבורת קדישתא

בייסוד החבורה נתקנו עשרים
ושתיים תקנות, הכוללות, מלבד
את אופן הקבורה והמסתעף לזה,
אף מטרות חסד נוספות. התקנות
כוללות פירוט סכומים נכבדים
המוטלים על כל אחד ואחד
לטובת קופת החברא קדישא,
בעת הצטרפות לחבורה, בערב יום
הכיפורים בכל שנה ושנה, בכל יאר -
צייט, בברית מילה, ו'מכל שם שיתן
אדם לבתו בבית הכנסת שלנו', וכן
בשמחת נישואין.
לסיום, מדגישים בני החבורה,
כי כל ההחלטות התקבלו בתנאי
שיאושרו על ידי רבינו ה'אהבת
שלום'.
כך הוקמה לראשונה 'חברא
קדישא' לגמילות חסד עם החיים
ועם המתים, על דעת רבוה"ק,
כאשר המטרה העיקרית היא כאמור
קבורת המתים במקום מקודש

א נייע וועלט

להפוך את האדם מן הקצה אל הקצה, אם רק ישכיל למלא אותן בהאזנה מועילה, ובהטענת המח בדברים נפלאים, תורניים, חסידיים ואיכותיים.

בעוד שקווי הנייעס מישנים ומחלידים את המח, אלו מעוררים את המח, מחיים את האדם ומחדדים את השכל, ממלאים את הלב ומקרבים אותנו להיכן שאנחנו באמת רוצים.

הקמפיין הסתיים, אך החיים האמיתיים מתחילים עכשיו.

מעכשיו, כולנו כאחד, מרוממים השגה ויוצאים מהמים הרדודים הללו, למקומות נעלים בהרבה, נחמדים פי כמה ומעשירים עשרת מונים.

בהצלחה רבה!

פשוט כל כך, עד שאי אפשר היה להבין מדוע בתחילה היה נראה הדבר כבלתי ניתן להשגה...

בראשונה מסננים את כלל קווי הנייעס, אין חובה להקשיב לכולם, זה ברור שלא. בהמשך גם את הקו הזה אפשר להגביל לפעם אחת ביום מקסימום.

משם הדרך קצרה לפעם ביומיים, פעם בשבוע, ואח"כ זה כבר לא מעניין בעצם... הדברים נראים כתלושים מן המציאות, כמופרכים או כבלתי אפשריים, אך המון המון סיפור עד כמה הדבר קל בהרבה ממה שזה נראה.

כמה נעים למלאות את הזמן בדברים איכותיים.

אותן דקות שמונצלות עד הנה לחדשות שחוזרות ונשנות ורק משנות תאריך, יכולות

זה השבוע השישי בו אנחנו מתוודעים לאפסיותם של קווי החדשות, הכשרים לחלוטין כמובן, אשר אכן טובים הם ונצרכים, 'פאר ווער ס'האט נישט בעסער'ס', לא עבורנו - מובחרי הבריאה. לנו ישנם דברים טובים בהרבה.

כ"ה הדברים התקבלו בהבנה נכונה אצל אנ"ש שהפנימו כי אחת ההשפעות הגורליות יותר של המלחמה האחרונה היתה ההתמכרות לקווי המידע והחדשות למיניהם, הכשרים כמובן.

בחסדי ה' המלחמה הסתיימה אין עוד יותר מידע נחוץ במיוחד שלא נדע אם לא נאזין, ובכן נפתחה האפשרות להתנתקות מההתמכרות המהרסת.

דברים לא קורים ביום אחד. אין ספק. כל דבר הוא תהליך, אך בסוף הוא נראה

לתגובות, ולשליחת סיפורים, פקס 077-4704201 כמו"כ ניתן להשאיר ב'קו טהרתינו' 150-454-0733 שלוחה 1/4

שיר ושבח

בשם קהל עדתינו משגרים את ברכותינו, קודם האי גברא, מסודר בכל לב לצרכי אנ"ש באשדוד, ובפרט בעומדי לימין קהילתנו בכל עת ועונה, ברוך הכשרון ורב תבונות, הפועל ללא לאות לדווחת הציבור כטובת עין וכמאד פנים

שלוחה דרבנן
הרה"ח

שמואל דב שוק

שליט"א

על השנת תקצבי מכובר להתנאות השבת והחזיל משמעותית לכל המשתתפים

ברכתנו שלוחה, שיוכה לראות ברכה בעמלו ולכל אשר יפנה יצליח, וישא חן וחסד בעיני אלוקים וארם

המברכים
ועד הקהילה חברי הקהילה

מיר פארין קיין וויז'ניצא

לקראת יומ"ד רבא ה-ק"ג של רבה"ק ה'אמרי ברוך' זיעובי"א כ"א כסליו תרנ"ג - תשפ"ו

במהלך הסינה נפקוד ברציה את צינו ויקודש של רבוה"ק בית קאסוב ויוניצא, צאצאיהם ותלמידיהם ועד עיים בסביבה, כפי שטיפו הזמן א"ה

בשתתפות רבנים ומשפיעים שליט"א

מקומות אחרונים

סדר מסע המודש
טיסמץ | קאסוב | יוניצא | זבילטוב | סטראזניץ | מעטשיץ | ועוד האראנדענקא | סטאטסלב | ועוד

זמני נסיעה
יציאה א"ה ביום שלישי ושב י"ט כסליו לתרנ"ג חזרה א"ה ביום חמישי ושב כ"א כסליו לתרנ"ג

עלות הנסיעה: \$ 825 / 2800 ₪
טעות תחלה כ"ה המלך ארחות טעמו | ליהר פריצא

למיטעם נוספים והרשמה
במשד"י הכנסת אורחים ויוניצא-קאסוב - 073-302-5575 או אצל הר"ר משה הערש שטח חי"ו 052-765-3181

מרבין תורה וחסידות ומחשובי הרבנים בצל הקודש הגה"צ רבי יצחק מענדיל קייזעלניק זצ"ל אבד"ק ריזאוויליע כ' בכסלו תרע"ו, 110 שנים להסתלקותו

בס' 'עולמו של אבא' מובא שהגרי"מ שימש זמן מה כשר"ב בריזאוויליע, מקום מגורי חותנו, וכמו בהרבה יישובים במארמורוש היה השו"ב גם בתפקיד מורה ההוראה של היישוב. בהמשך הוכתר כרב היישוב, המינוי היה חייב להיות בהסכמת הרה"ק ה'ייטב לב' מסיגעט ז"ע שריזאוויליע היתה בגליל רבנותו, וכמובן שבידעו ובהכירו את גודל כוח תורתו ויראתו, נתן את הסכמתו המלאה למינוי זה.

ביושבו בריזאוויליע הרבין תורה לתלמידים מובחרים, ומהם יצאו תלמידי חכמים ורבנים יושבי על מדין.

הגה"צ אב"ד מישקאלץ זצ"ל מח"ס 'גל יעקב' בהספדו על הגרי"מ, ציין לשבח את גודל כח תפלותיו: 'הצדיק הזה בלי ספק שצדקתו וזכותו ותפלתו הגין בעד כמה מאות או אלפים מישראל... בוודאי נתפרנסו בזכותו הרבה מישראל. ומי שהכירו ושמע את תפלתו אפי' בימות החול, שהתפלל מקירות הלב בלב תמים, מלין לצד עלאה ימלל, שהיה נרגש לכל שומע כאלו מדבר לפני השיר"ת כמעט בלי מסך המבדיל, ודאי נתקיים בו 'רכב ישראל ופרשיר', 'דטב להון'...

מלבד גדלותו בתורה ובהוראה, היה צדיק ועובד ד', התנהג בחסידות ובפרישות ובהצנע לכת. חסידי וזיניץ העריצוהו מאוד והיתה להם יראת הכבוד מפניו, היו מתייעצים עמו בין בעניני רוחניות בין בעניני גשמיות, ונהגים ממנו עצה ותושיה. הגרי"מ היה מקיים 'הוי מתאבק בעפר רגלי הצדיקים', והיה מכתת רגליו יחד עם כל החסידים שהלכו עם ה'סאקוועס' (תרמיל שנשאו על הכתף) ללכת לזיניץ.

בצל רבותינו הקדושים

הגרי"מ הסתופף בצלא דמהימנותא של רביה"ק ה'צמח צדיק' ז"ע, והצ"צ היה סומך על הוראתו. גודל כוחו בתורה נראה מכך שהיה מאלה שזכו לשוחח ולפלפל עם רבינו בדברי תורה, כמובא בספר 'אבן שתיה' (מע' ה'צמח צדיק' פ"א אות י') שסיפר כי היה פעם בוויזניצא בצוותא עם הג"ר יחזקאל מנחם מסטראפקוב, ופלפלו בחכמה עם רבינו על הא דמבואר בש"ס (שבת כג.) דספק דבריהם אין צריך ברכה, דלאו כללא הוא, דיש איזה חולקים בזה. והני תרי חסידי עוררו את גבורתם בראיות נכוחות לדעתם, ורבינו הראה אותותיו ואתות מהרבה מקומות בש"ס שהדין עמו, וממילא בטלה דעתם נגדו.

בספר 'קדוש וברוך' (עמ' פ"ח) כתב שרבינו ה'צמח צדיק' הורה לו לקבל קוויטלעך.

אחר הסתלקות רבינו ה'צמח צדיק' נסע אל רביה"ק ה'אמרי

בין גדולי החסידים היושבים ראשונה במלכות וזיניץ, נמנה הגה"צ החסיד רבי יצחק מנחם קייזעלניק זצ"ל, רב אב"ד ריזאוויליע שבמארמורוש כיוכל שנים. בספר 'מליצי אש' מתארה: "גאון מובהק, חסידא ופרישא, בוצינא קדישא". ובספר 'מצבת קודש סיגעט' מכנה: "זקן מופלג בתורה ובמידות, חסידא ופרישא".

לימוד בעיון גדול

הג"ר יצחק מענדיל נולד בשנת תקצ"ה לאביו הרה"ח ר' כתריאל ז"ל, ביישוב רינא הסמוך לעיר סיגעט שבמארמורוש. בנערותו למד שנתיים רצופות בעיר חוסט הסמוכה, אצל הגה"צ רבי מנחם א"ש בנו של מהר"ם א"ש זצ"ל מאונגוואה.

בספר תולדות אנשי מופת (עמ' קע"ג אות כ"ט), מובא מה שסיפר רבי יצחק מענדיל לנכדו הרב משה קייזעלניק בן בנו הרב שמואל שמעלקא, שפעם עת למד רבי מנחם א"ש עם תלמידיו, ישב יומיים רצופים על תוספות אחד החולק על פירוש רש"י, מגודל העיון והמתניות. ומסיים שם שכך היה גם נוסח הלימוד בעיון גדול של זקנו הג"ר יצחק מענדיל זצ"ל, כי כך קיבל מרבו.

אחר שנתיים שהבחור יצחק מענדיל למד בחוסט, הלך לאונגוואה ללמוד אצל אביו של רבו, הגאון מהר"ם א"ש זצ"ל, והיה אצלו תלמיד חביב וכן בית ומשמשו.

רבנותו בריזאוויליע

הגה"צ ר' יצחק מענדיל נשא את הרבנית מרת פרומט בת הרה"ח ר' שמואל פערל, המכונה ר' שמואל חסיד, מהיישוב ריזאוויליע. תקופת זמן שימש כמלמד בעיר בארשא, וללימודיו לקח לו לחברותא את הרה"ח ר' אשר אנשיל שאח"כ כיהן כשר"ב ריזאוויליע, ואת הרבני מוה"ר יעקב בהרה"ח ר' אברהם יוסף הלוי עדעלשטיין ז"ל, הם למדו בבית רבי אברהם יוסף והגרי"מ היה לן בביתו בחדר מיוחד.

עושים ממני צחוק, אנא התפלל עלי שלא יעשו עוד ממני 'חזוק'... כשיצא רביה"ק האמרי ברוך' מהאהל, ראה שהרב מריזאווליע נמצא במקום, שאלו הרב: "רבי! איזה 'חזוק' עושים בשמים?" השיבו רבינו האמרי ברוך: "אספר לך גופא דעובדא. לפני כמה חדשים בא אלי יהודי מקאלאמיא עם בני ביתו, ובקשו ממני שאבטיח להם זרע של קיימא. בירכתיו שהש"ת יעזור לו. אולם הוא לא רצה ללכת עד שאבטיח לו, והיות שכבר היה מאוחר והגיע זמן תפילת מנחה, לא היתה לי ברירה ואמרתי לו שאני מבטיח לו. אבל זוגתו עדיין לא היתה מרוצה, היא נעמדה ליד דלת החדר ואמרה לבעלה שיאמר לרבי שהיא רוצה שמירה, ואינה הולכת מהדלת עד שאתן לה שמירה. וכמה שאמרתי לה שאינני יכול לתת שמירה, לא עזר מאומה, והיא לא זזה מהדלת. לא היתה לי ברירה ונתתי לה

ברוך' זי"ע. בקשר לנסיעתו הראשונה מובא בספר 'קדוש וברוך', שהגרי"מ נמנע בתקופה הראשונה מלנסוע אל רבנו האמרי ברוך', ברם בכל זאת השתוקק להכירו בתור רבי, שהרי הוא בנו של הרבי, על כן נסע לשבות שב"ק בצל כנפיו, במחשבה אולי בכל זאת יצטרף אליו וייכנע למרותו של הרבי החדש.

בתפלת ליל ש"ק נדחף קרוב לרבינו, בקוותו שיתעורר מתפלתו, אך לא הרגיש התעוררות כלשהיא. בעת עריכת השלחן ציפה שיחוש איזו התרגשות מהקידוש, אולם לא כלום. עקב זה היה שרוי בצער רב, במשך יום השבת זלגו עיניו דמעות על האסון שארע בהילקח רבו האהוב, ואילו דרכו של הרבי החדש אינה משיביעה רצונו. כך עבר עליו כל יום השבת, מבלי שירגיש איזו התרוממות הנפש, בהתעטף רוחו בקרבו כמעט והחליט כי שורש נשמתו אינו מצוי כאן.

במוצ"ש התקרב לשמוע את ההבדלה, בתקוה שהפעם ירגיש דבר מה, אך גם הפעם – מאומה לא. בשובו לאכסנייתו התבונן בכל אכזבותיו במשך השבת, והרהר בלבו, אם כן אלך להיפרד מכן הרבי ואשוב לביתי; כי אין לי שום קשר לכאן.

במוסרו את הקויטל, אמר לו רבינו האמרי ברוך': "מה לעשות שאבי השאיר בן שהוא לא לקידוש ולא להבדלה..."

מלים אלו חדרו לנבכי לבבו, אזי הבין כי הרבי החדש תפס מחשבותיו, וכי עיניו צופות בהתלבטיותיו. תיבות אלו השפיעו עליו כבירות, והחליט שיתקשר אל רבינו בקשר אמין.

פעם ניגש אחד החסידים אל הרב דריזאווליע, ושאל ממנו עצה, היות שהוא נזקק לישועה גדולה, כי ילדיו שנולדו לו לא התקיימו זמן רב, רח"ל, ומכיון שהרבי (רבינו האמרי ברוך') שהיה נחבא אל

הכלים] אינו רוצה לתת שמירה, א"כ לאיזה צדיק יפנה לקבלת שמירה. השיבו הגרי"מ שימתין קצת, כי הוא ישתדל אצל הרבי שיתן לו שמירה. כשהגיע לויז'ניץ, כנס אל רבינו האמרי ברוך' וביקש ממנו שיתן שמירה לאותו יהודי. אמנם רבינו האמרי ברוך' ענה שאינו יודע כיצד נותנים שמירה, ופרץ בבכי...

לאחר מכן הבחין הרב מריזאווליע, שרבינו עם משמשו הלכו לעבר בית החיים, לציון אביו הק' רבינו הצמח צדיק'. החל הרב לילך אחריהם במרחק מה, שלא יבחינו בו. כשנכנס הרבי לאהל, שמע הרב מריזאווליע שעמד מבחוץ, שהאמרי ברוך' בוכה מאד, והוא אומר לאביו הק': "עושים ממני צחוק בשמים, וגם החסידים

נר זכרון

לטובת נשמת זקנו הגה"צ המפורסם

רבי יצחק מנחם קייזעלניק זצוק"ל

בהרה"ח ר' כתיאל ז"ל | אב"ד ריזאווליע

גלב"ע כ' בסלו תרע"ו

הונצח ע"י נכדו הרה"ח ר' יוסף מרדכי שטיינר [קייזעלניק] שליט"א

בן הרה"ח ר' יעקב ז"ל, בהרה"ח ר' משה ז"ל, בהרה"ח ר' שלמה ז"ל

בן הג"ר משה אב"ד סטרימטער וריזאווליע

בהרה"ח ר' שמואל שמעלקא דומ"ץ ריסקווא ורב בריזאווליע

בן הגה"צ רבי יצחק מנחם זצ"ל אב"ד ריזאווליע

מטבע לשמירה".

"הם ב"ה נושעו בזרע של קיימא, ועתה עושים המה 'חוזק' ממני ואומרים שנושעו על ידי מטבע השמירה שנתתי, וכך החלו יהודים לבא אלי לבקש שמירה. לכן הלכתי לציון ובקשתי מאבי הק' שיתפלל שיהודים יוושעו מן השמים בביתם, ולא יבואו אלי לבקש 'שמירות' שאינני יכול לתת..."

כשמוע הרב דברים אלו, ענה לרבינו: מה איכפת לרבי אם עושים 'חוזק', שימשיכו לעשות 'חוזק', העיקר שיהודים יהיו נושעים מצרותיהם!

מרא דעובדין

לצד גאונותו וחסידותו, היה הגה"צ רבי יצחק מענדיל אב"ד ריזאווילע כן מרא דעובדין ובעל מספר גדול, הרב לא היה בעל מספר גרידא, אלא היה חי עם הסיפורים, כל עובדא שסיפר היה מה ללמוד ממנה – הנהגה או מוסר השכל.

מרגלא בפומיה דמרון אדמו"ר שליט"א הסיפור המובא בספר 'אבן שתי' (מע' התורת חיים אות ב'): שמעתי מפי הגרי"מ אבד"ק ריזאווילע, ששמע מהרה"צ מו"ה יהושע אלעזר חודרוב ז"ל חדב"נ רביה"ק ה'תורת חיים' זי"ע, כי בהיותו יושב על שלחן חותנו בקאסוב, פעם אחת בחול המועד סוכות היו שניהם מסובין על השלחן בסוכה, והנה ניגש ה'תורת חיים' אל החלון והוא אחריו, ופתח את החלון ואמר בזה"ל: "אנה תוליכין את האיש הזה מאנ"ש, מה חטאו ומה פשעו?" ושמע קול דממה דקה משיב: יען כי לא נזהר לברך ברכות הנהנין בכוונה על כל דבר, זאת פרי חטאתו. הבין הוא דבר מתוך דבר כי הוליכו איזה נפש שנפטר ימים לא כבירים, לענותו, וחותרו הה"ק רצה לעשות לו טובה, שהיה מבעלי הבתים המקושרים אליו. אח"כ אמר לו חותרו כי ידע שהאיש הזה היה ירא שמים מרבים, רק זאת המידה ידע גם הוא שהיה בו, שלא היה נזהר בברכות כל כך, והקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, [והחי יתן אל לבו להיזהר בברכות].

נשיאותו ברבנות

את נשיאותו ברבנות נהג למעלה מ-50 שנה בריזאווילע והגלילות. בהספד שאמר עליו הגה"צ רבי חיים מרדכי יעקב (יעקל) גאטליב זצ"ל אב"ד מישקאלע ומובא בספרו 'גל יעקב' (סוף פ' מקץ), כתב עליו: אשר נוכל לכנותו ר' מנחם בר סימאי דלא אסתכל בצורתא דזוזא, שמעולם לא הלך לבו אחר בצע כסף, כנודע שהסתפק במועט, ולמד תורה מתוך הלחץ זו הדחק בעוניו ודחקות גדול לא יאומן כי יסופר, וזכה להעמיד תלמידי חכמים רבים, ומהם יושבי על מדין שהסמיכם להוראה.

ועם כל זאת שנהג נשיאותו ברמה, מודעת זאת לכל יודעיו ומכיריו גדל ענוות רוחו, שכמעט היה יחיד בגלילות הללו במדה זו של ענווה ושלפלות הרוח, ועל ידי זה היה לו השפעה רבה על כל הגלילות.

מלבד בקיאותו בד' חלקי שו"ע היה גם כן בקי בחלק החמישי... איך להתהלך עם בני אדם, וגם את החלק הששי איך להתהלך עם כאלו שאינם בני אדם... הוא הכיר על פני האנשים את ה'ערליכקייט' שבהם, וניהל דיני תורה סבוכים.

הרה"ח ר' יעקב רוזנברג ע"ה שהיה מתושבי היישוב סטרימטערע בגליל ריזאווילע, סיפר שפעם עסק הרב באיזה ענין של צדקה, ופגש את החסיד הצדיק רבי יחזקאל אברהם וויזל ע"ה (שנפטר בהיותו אברך בחיי ה'צמח צדיק', ורבינו ה'צמח' התבטא עליו שהוא איננו זקוק שיעשה טובה לנשמתו. רי"א היה אבי הגה"ק רבי שלמה אליעזר זצוק"ל אב"ד טערניוויץ, שהיה קרוב להרב מריזאווילע מצד אשתו, הגרש"א עשה אצלו שימוש לרבנות וגם הסמיכו להוראה), הצטער רבי יחזקאל אברהם שאיננו יכול לתת לו נדבה הגונה. אולם מכיון שרצה לפייסו, אמר להרב שלכה"פ יקבל ממנו איזה סגולה שהוא ילמד אותו, להכיר בפני אדם אם הוא מחייבי טבילה. השיב לו הרב שאיננו רוצה לדעת זאת.

אמנם לפי הנ"ל שהיה מכיר בכל אופן על פני האנשים את ה'ערליכקייט' שבהם, הרי הכיר היטב בבני אדם מה טיבם... ומובן למה לא נזדקק לסגולה זו.

אחרית ימיו

באחרית ימיו פרצה מלחמת העולם הראשונה, והרב עמד על המשמר לעזור לאנשי קהלתו במצב הקשה, בין בגשמיות בין ברוחניות, ואף הכניס עצמו לסכנות בשל כך.

סיבת פטירתו היתה מחמת מסירות נפשו למען כבודן של בנות ישראל. כי בעת המלחמה ההיא בחורף תרע"ו, כשפרצו הרוסים את החזית וכבשו חלק ממחוז מארמורש, אסף הרב את כל הנשים והבנות, והחביאן במקום סתר כדי שלא יפגעו בהן ח"ו חיילי הצאר. מפקד היחידה שם לב שבכל הכפר אין אף אישה, וחקר על כך את הרב. הרב כמובן לא נכנע לאימויו, ולא הסגיר בשום פנים ואופן את מקום המחבוא, אך הדבר השפיע על בריאותו, ותוך ימים קצרים נפטר בשם טוב ובשיבה טובה. הרב זצ"ל נסתלק ביום כ' כסלו (יום פטירת רבו מרן ה'אמרי ברוך' זי"ע) תרע"ו. על המצבה נחקק: "פ"נ הרה"ג הישישי הצדיק אב"ד דפה יצחק מנחם זללה"ה במו"ה כתריאל ז"ל, נפטר כ' כסלו ע'ו"ת'ר' לפ"ק". אח"כ הוסיפו לכתוב שבחיו בחרוזים, שהאות הראשון שבהם הוא שמו ואות האחרון הוא שם אביו: "ידיד י' עלה למרום ואנחות עזב, צדק רדף ויחוס על אביון, חסיד ועניו אהוב ומבורך, קיצו עת בא געו כ"א (כל אחד) בבכיות, מהוראתו בקדושה ובמצות ה' למכביר, נשף ושחר השלים נפשו הנקץ, חי נקרא ורב פעלים כי ד' ירא, מליץ יושר יהי' ליו"ח ולכל הקהל. תנצב"ה.

הגרי"מ הותיר אחריו בנין וחתנין תלמידי חכמים ומרביצי תורה: א. הרה"ח כתריאל קיזעלניק חתן הרה"ח ר' זעליג משה כהנא, חתן הרה"ח ר' משולם פייבוש כהנא. ב. הרה"ג ר' שמואל שמעלקא קיזלניק דומ"ץ וריסקווא ורב בריזאווילע. ג. הרה"ג ר' משה. ד. הרה"ח ר' חיים ישראל מריזאווילע. ה. הרה"ח ר' דוב בערל מסיטשעל, ת"ח גדול ויר"ש. ו. הרה"ח ר' מאיר קיזעלניק. ז. הרה"ח ר' פנחס קיזלניק. ח. ה'ב' אליהו קיזעלניק. ט. מרת חיה שרה הי"ד בזיו"ר אשת רבי יוסף פערל ובזיו"ר ש אשת הרה"ח ר' ישראל שלום בירנבוים ע"ה. י. מ' עטיא אשת הרה"ח יוסף פערל מריזאווילע. יא. מרת דבורה אשת ר' שמואל דעבלינגער מסעלישט.